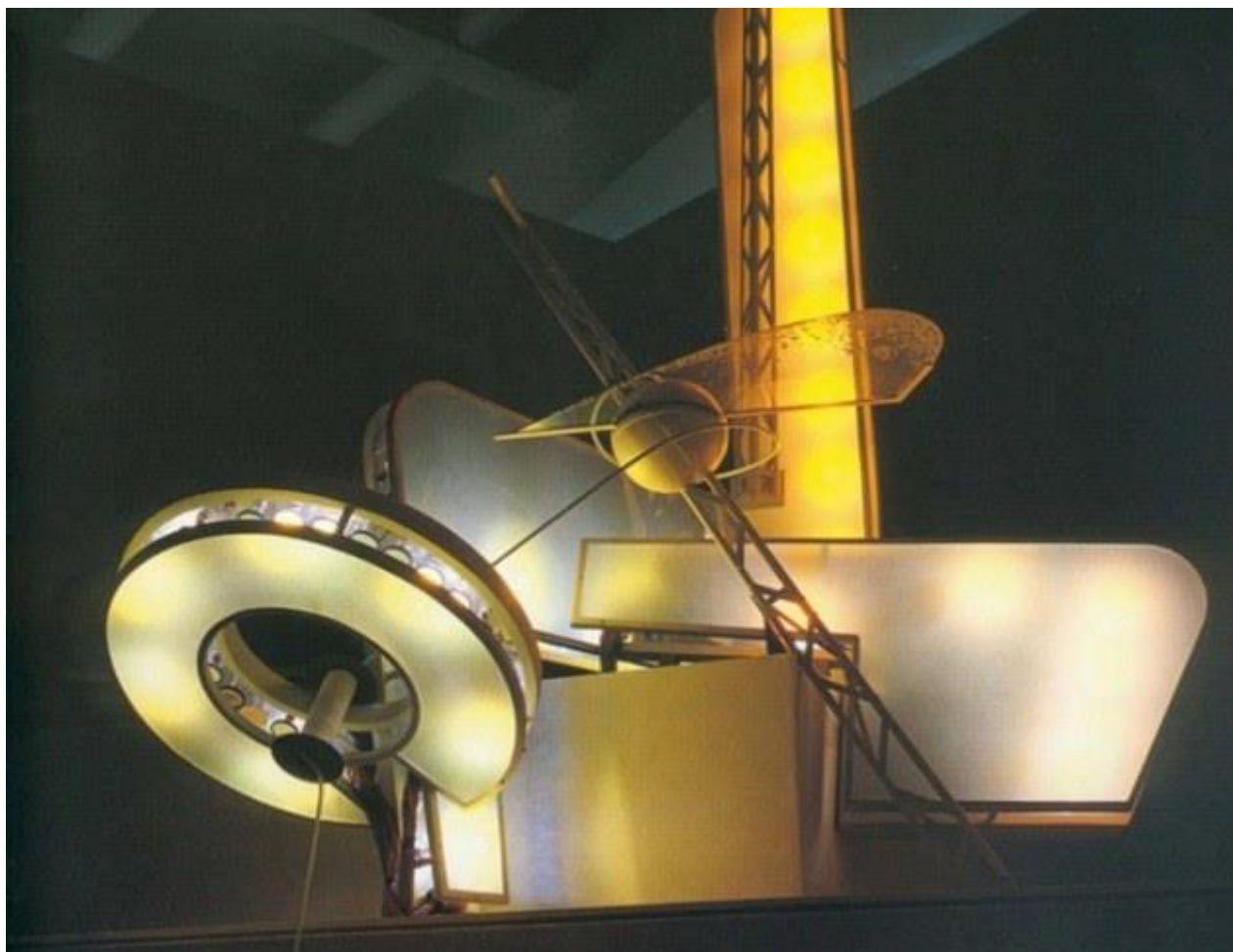

Zdeněk Pešánek byl poslem světla a pohybu, jehož doba nepochopila

13. září 2013 11:24

V reprintu vyšla omenutá teoretická publikace Zdeňka Pešánka Kinetismus, která předpověděla výtvarné trendy desítky let dopředu.

Světelně kinetická plastika Zdeňka Pešánka

Rok 1941 rozhodně nepatřil ve světových dějinách k těm nejšťastnějším. Druhá světová válka byla v plném proudu a nacistické Německo vítězilo na všech frontách. V tomto kontextu vyšla - a také víceméně zapadla - kniha Kinetismus, kterou napsal výtvarník, technik a originální umělecký myslitel Zdeněk Pešánek.

Jeho solitérní tvorba byla v prostředí meziválečné avantgardy okrajová. Až z odstupu mnoha desítek let bylo jeho praktické i teoretické [dílo](#) postupně doceňováno. Snad k tomu přispěje i věrný reprint Kinetismu, který vydalo Nakladatelství AMU.

Umění probíhá v čase

Světelně kinetická plastika Zdeňka Pešánka zdobí sídlo Pražské energetiky

Zdeněk Pešánek byl jednou z nejzajímavějších osobností, jež byly zastoupeny na výstavě Rytmy + pohyb + světlo, která v první polovině tohoto roku byla k vidění nejprve v Plzni a poté v Brně. Podstatné místo mu patřilo i ve stejnojmenné publikaci, která výstavu doprovázela.

Nesla podtitul Impulsy futurismu v českém umění a sledovala reflexi jednoho z nejvýznamnějších "-ismů" začátku 20. století v české kultuře. Ten pro Zdeňka Pešánka nebyl přímým východiskem, ale mnohé jeho teze nepochybně umělcovu tvorbu i uvažování ovlivnily.

Zdeněk Pešánek: Mužské a ženské torzo (světelná plastika)

Teoretické dílo Kinetismus mělo v několika aspektech vyjádřit autorovo přesvědčení, že výrazovými prostředky budoucího umění se stanou především světlo a pohyb, které dříve statické výtvarné umění přiblíží poezii, hudbě a tanci.

Jak v eseji Posel světla v dobách temna píše Tomáš Pospiszl, kinetická díla mohou existovat v ploše či v prostoru, především ale probíhat v čase. V tom je základní postulát Pešánkovy teorie, kterou uváděl do života vlastní tvorbou.

Barevný klavír

Základem knihy Kinetismus byl Pešánkův rukopis, který napsal v letech 1924 až 1927, ovšem marně s ním obcházel nakladatele. Bylo to v době, kdy pracoval na sestrojení takzvaných barevných klavírů, které měly umožnit přenos stejných emocí, které klavírista předává při hraní hudební skladby nebo improvizaci, do hry světél, napojených na klávesy.

Pešánek si mimochodem sliboval úspěch tohoto uměleckého počínu u osob se sluchovým postižením a proto rukopis Kinetismu dokonce nabídl časopisu Přítel hluchých, hluchoněmých a nedoslýchavých. Ani zde však nenalezl pochopení.

Světelně kinetická plastika Zdeňka Pešánka zdobí sídlo Pražské energetiky

K dalším médiím, která měla podle Zdeňka Pešánka zprostředkovávat umění budoucnosti, byla například světelná reklama, světelně kinetická fontána či světelné

obrazy i plastiky. Uvažoval ale i v urbanistickém kontextu, tedy s nasvícením města coby samostatným uměleckým dílem.

I když dobové meziválečné umění zejména ve světě s některými z těchto prostředků pracovalo, teprve v poválečných letech se podobné projekty rozšířily a staly se de facto normou. Ať už třeba v 60. letech v některých ohledech rámci op-artu, nebo ještě později multimediální a počítačově řízenou tvorbou.

Autor: Ondřej Bezr

Zdroj: http://kultura.idnes.cz/zdenek-pesaneck-reprint-kinetismus-dta/literatura.aspx?c=A130912_182446_literatura_ob